

С. С. Черниш

ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

С. С. Черниш

ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ

НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК

*Рекомендовано
Міністерством освіти і науки України
для студентів вищих навчальних закладів*

Київ
«Центр учбової літератури»
2010

УДК 65.012.12(075.8)

ББК 65.9я73

Ч-49

*Гриф надано
Міністерством освіти і науки України
(Лист № 1/11-2803 від 02.04.2010)*

Рецензенти:

Фаріон І. Д. - доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри обліку у бюджетній та соціальній сфері Тернопільського національного економічного університету;

Балаяк І. Ф. - доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри обліку і аудиту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника;

Стельмахук А. М. - доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри обліку і аудиту Хмельницького економічного університету.

Черниш С. С.

Ч-49 Економічний аналіз: Навч. посіб. - К: Центр учбової літератури, 2010. - 312 с

ISBN 978-611-01-0123-3

В книзі викладено теоретичні і практичні положення методичного апарату та інструментарію економічного аналізу для визначення стану підприємства. Розкрито сутність економічного аналізу, визначено основні показники і методи господарсько-фінансового аналізу, дана кількісна характеристика та якісна ідентифікація стану підприємства з метою ефективного управління ним. Для перевірки ступеня засвоєння теоретичного матеріалу розміщено тестові завдання, а також сформовано глосарій основних термінів.

УДК 65.012.12(075.8)

ББК 65.9я73

ISBN 978-611-01-0123-3

© Черниш С. С., 2010

© Центр учбової літератури, 2010

ЗМІСТ

Передмова	3
1. МЕТОДОЛОГІЧНА ОСНОВА ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ	5
1.1. Економічний аналіз як наука	5
1.2. Принципи, предмет, об'єкти, функції та завдання економічного аналізу	8
1.3. Види економічного аналізу	10
1.4. Метод і прийоми економічного аналізу	20
1.5. Системний підхід у побудові комплексної методи- ки економічного аналізу	32
1.6. Інформаційна база економічного аналізу	40
1.7. Організація аналітичної роботи на підприємстві.....	42
<i>Контрольні запитання і завдання</i>	50
2. КОМП'ЮТЕРНІ ТЕХНОЛОГІЇ АНАЛІТИЧНОГО ПРОЦЕСУ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇХ ВИКОРИСТАННЯ	52
2.1. Застосування інформаційних технологій у економі- чному аналізі	52
2.2. Особливості розвитку програм автоматизації еко- номічного аналізу	54

2.3. Системи комп'ютеризації економічного аналізу.....	61
2.4. Економічні моделі процесу створення інформацій- ної системи підприємства	72
<i>Контрольні запитання і завдання.</i>	75
3. ЗМІСТ І РОЛЬ ФІНАНСОВОГО АНАЛІЗУ У ПРИЙНЯТТІ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ.....	77
3.1. Фінансовий аналіз як основа прийняття управлін- ських рішень	77
3.2. Основні користувачі фінансової інформації.....	81
3.3. Використання системи показників для оцінки фі- нансового стану підприємств	83
3.4. Особливості проведення фінансового аналізу	84
<i>Контрольні запитання і завдання.</i>	86
4. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА	87
4.1. Зміст та завдання аналізу фінансового стану під- приємства	87
4.2. Аналіз балансу, як основна складова фінансового аналізу	89
4.3. Структурний аналіз активів і пасивів підприємств.....	104
4.3. Аналіз структури активів	105
4.4. Аналіз структури пасивів	110
4.5. Особливості оперативного економічного аналізу фінансового стану підприємств	114
<i>Контрольні запитання і завдання.</i>	117
5. АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	118
5.1. Оцінка фінансової стійкості підприємства	118
5.2. Аналіз платоспроможності та ліквідності підприєм- ства	120
5.3. Аналіз кредитоспроможності підприємства	129

5.4. Прогнозування фінансового стану	134
<i>Контрольні запитання і завдання</i>	136
6. АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДПРИЄМСТВА	138
6.1. Зміст, завдання і джерела інформації аналізу фінансових результатів	138
6.2. Аналіз і оцінка рівня та динаміки показників прибутку	140
6.3. Аналіз і оцінка виробничого та фінансового ліквіджу	147
6.4. Аналіз використання прибутку	149
6.5. Аналіз показників рентабельності	150
<i>Контрольні запитання і завдання</i>	154
7. АНАЛІЗ ВИРОБНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ	156
7.1. Зміст і завдання аналізу виробничої діяльності підприємств	156
7.2. Аналіз обсягів виробництва продукції	157
7.3. Аналіз асортименту і структури випуску продукції	159
7.4. Аналіз ритмічності виробництва	164
7.5. Аналіз якості продукції	167
<i>Контрольні запитання і завдання</i>	171
8. АНАЛІЗ ВИКОРИСТАННЯ ПЕРСОНАЛУ ПІДПРИЄМСТВА	172
8.1. Аналіз забезпеченості підприємства персоналом	172
8.2. Аналіз показників соціальної захищеності працівників підприємства	175
8.3. Аналіз використання фонду робочого часу	177
8.4. Аналіз продуктивності праці	181

8.5. Аналіз фонду заробітної плати	185
<i>Контрольні запитання і завдання.</i>	188
9. АНАЛІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДПРИЄМСТВА ОСНОВНИМИ ЗАСОБАМИ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ ЇХ ВИКОРИСТАННЯ.	189
9.1. Мета і завдання аналізу основних засобів	189
9.2. Аналіз забезпечення підприємства основними засо- бами	190
9.3. Аналіз відтворення основних засобів підприємства.....	192
9.4. Аналіз інтенсивності й ефективності використання основних засобів підприємства	196
9.5. Резерви збільшення випуску продукції, фондвід- дачі і рентабельності основних засобів	200
<i>Контрольні запитання і завдання.</i>	202
10. АНАЛІЗ МАТЕРІАЛЬНИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЕФЕКТИВНОСТІ ЇХ ВИКОРИСТАННЯ.	203
10.1. Цілі, завдання і джерела інформації аналізу мате- ріальних ресурсів підприємства	203
10.2. Аналіз забезпечення підприємства матеріальними ресурсами	206
10.3. Оцінка ефективності використання підприємством матеріальних ресурсів	210
<i>Контрольні запитання і завдання.</i>	214
11. АНАЛІЗ СОБІВАРТОСТІ, ВИТРАТ НА ВИРОБНИЦТВО, І РЕАЛІЗАЦІЮ ПРОДУКЦІЇ	215
11.1. Зміст, завдання та об'єкти аналізу собівартості продукції	215
11.2. Аналіз витрат на виробництво за елементами та статтями	219
11.3. Аналіз собівартості окремих видів продукції	223

11.4. Аналіз реалізації продукції та виконання договірних зобов'язань	224
11.5. Аналіз резервів виробництва та реалізації продукції	227
<i>Контрольні запитання і завдання.</i>	228
12. АНАЛІЗ РУХУ ГРОШОВИХ КОШТІВ ПІДПРИЄМСТВА	229
12.1. Сутність і структура надходження грошових потоків підприємства	229
12.2. Методика проведення аналізу грошових потоків	232
10.3. Аналіз динаміки грошових потоків підприємства	235
12.4. Аналіз збалансованості грошових потоків	239
12.5. Аналіз інтенсивності й ефективності грошового потоку	241
12.6. Оптимізація грошових потоків підприємства	242
<i>Контрольні запитання і завдання.</i>	246
Тестовий контроль	247
Завдання для перевірки знань	265
Глосарій термінів	291
Список використаної та рекомендованої літератури	303